

Аннотация

Паляничко Д. Г. Тактические особенности проведения допроса несовершеннолетних в преступлениях, связанных с детской порнографией. — Статья.

В работе проводится анализ тактики проведения допроса несовершеннолетних потерпевших в преступлениях, связанных с детской порнографией. Рассматриваются особенности допроса и методы налаживания психологического контакта следователя и ребенка.

Ключевые слова: допрос, несовершеннолетние потерпевшие, психологический контакт, тактика допроса, преодоление психологического барьера, следователь.

Summary

D. G. Palyanychko's Tactical peculiarities of conducting the questioning of minors in crimes of child pornography. — Article.

The analysis of tactic of leadthrough of interrogation of minor victims is in-process conducted in crimes, related to child's pornography. The features of interrogation and methods of adjusting of psychological contact of investigator and child are examined.

Keywords: questioning underage victims, psychological contact, tactics, questioning, overcoming psychological barrier, investigator.

УДК 343.13(477):341.49

А. В. Підгородинська

ПЕРСПЕКТИВИ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ СУДОМ: ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Одним із актуальних напрямів міжнародного співробітництва в кримінальному процесі є взаємодія держав і т. зв. «міжнародних кримінальних судових установ» [12], що обумовлено посиленням ролі останніх в забезпеченні планетарного правопорядку засобами міжнародного кримінального права та відсутності у держав ефективних механізмів боротьби з масовими порушеннями основоположних прав і свобод людини на національних рівнях або небажанням держав забезпечувати діяльність таких механізмів.

Особливістю наукових досліджень міжнародного співробітництва у сфері кримінальної юстиції взагалі, і співробітництва з міжнародними кримінальними установами зокрема, є полігалузовість об'єкта, який предметно вивчається і наукою міжнародного права, і кримінального права, і кримінального процесу, і кримінологією. Що стосується діяльності міжнародних кримінальних судових установ, то вона стала предметом наукових досліджень переважно юристів-міжнародників. Зокрема цим питанням присвячені роботи І. П. Бліщенко, І. В. Фісенка, О. Г. Волеводза, М. І. Костенка, І. С. Марусіна, І. М. Бондарева, Н. В. Дрьоміної, В. П. Пилипенка, С. А. Грицаєва, М. Г. Михайлова та ін. Найбільшого розвитку набули дослідження в державах т. зв. «далекого зарубіжжя». В Україні О. В. Касинюк захищена кандидатська дисертація «Кримінально-процесуальні питання діяльності міжнародних кримінальних судів», але також з міжнародного права, що дозволяє зробити висновок про

відсутність досліджень саме національних кримінально-процесуальних відносин, які виникають у зв'язку із співпрацею з МКС.

Безперечно, що в сучасному світі, з його конфліктами, нескладно знайти докази необхідності існування такого судового органу (наприклад, події в Руанді, де в результаті внутрішнього конфлікту було знищено 3,5 млн людей, чи громадянська війна в Югославії). Такі ситуації достатньо часто зустрічаються і повторюються і в Латинській Америці, і в Азії. Тому в 2002 році група держав, включаючи Європейський Союз як суб'єкт міжнародного права, ратифікували Римський Статут — базовий документ МКС.

Досить актуальною, цікавою і малорозробленою темою є визначення МКС як суб'єкта кримінального процесу: міжнародного та національного.

Перед цією статтею поставлена мета визначити на підставі Римського статуту, Правил процедури і доказування МКС історію створення МКС, його структуру і повноваження як суб'єкта міжнародного кримінального та національного (при запитуванні допомоги у держав, зокрема, коли представники МКС можуть самостійно здійснювати процесуальні дії на території певної держави) кримінального процесу. Методологічну основу являють логіко-правові, порівняльно-правові, системно-структурні методи. Необхідним вбачається використання досягнення наук міжнародного, кримінального, кримінально-процесуального, конституційного права, а також іноземного законодавства.

Міжнародний кримінальний суд (далі — МКС, Суд) створений на основі Римського Статуту від 17 липня 1998 року [3].

Міжнародний кримінальний суд являє собою нову форму інтегрованого міжнародного судоустрою. Це перший постійний правовий інститут, до юрисдикції якого входить переслідування осіб, відповідальних за найсерйозніші злочини, які викликають стурбованість у всього міжнародного співтовариства, а саме: агресію, геноцид, військові злочини та злочини проти людяності. Взагалі, під юрисдикцією розуміється термін, що означає здійснення певних владних повноважень [16, с. 1224]. Слід зазначити, що в міжнародному праві цей термін вживається у широкому значенні (як право держав створювати національне законодавство та забезпечувати його виконання засобами згідно розподілу влади) та у вузькому, ототожнюючи із судовою юрисдикцією. Судова юрисдикція означає владні повноваження судових органів по розгляду і вирішенню спорів чи кримінальних обвинувачень і окреслює кордони їх компетенції [5, с. 83].

Слід зазначити, що його створенню передував довгий і складний процес, пов'язаний з ідеями формування міжнародної кримінальної юстиції взагалі. Його умовно можна розділити на етапи. *Перший етап* бере свій початок з Версальського мирного договору 1919 р., яким було визначено нові засади міжнародного правопорядку, встановлено вину країн-агресорів та передбачено створення спеціального суду для переслідування осіб, «що звинувачуються у вчиненні дій, які суперечать законам та звичаям війни». Однак такого суду створено не було. *Другий етап* пов'язаний з необхідністю притягнення до відповідальності головних військових злочинців європейських країн гітлеровської коаліції, які вчинили злочини проти миру, воєнні злочини та злочини проти

людяності під час Другої Світової війни. Міжнародним кримінальним судом став Нюрнберзький воєнний трибунал, що відбувся у Нюрнберзі з 20 листопада 1945 р. по 1 жовтня 1946 р. Юридичним підґрунтям для його створення та діяльності стала Лондонська угода від 8 серпня 1945 р. та доданий до нього Статут Трибуналу [6, с. 761]. Міжнародним кримінальним судом став і Токійський воєнний трибунал для Далекого Сходу, який був створений спеціальною постановою Головнокомандуючого окупаційними військами в Японії генералом Д. Макартура від 19 січня 1946 р., до якого додавався відповідний Статут, який багато в чому відповідав та повторював положення Нюрнберзького Трибуналу. *Третій етап* припадає на 80–90 рр. 20-го ст., що пов'язано з переформуванням держав, цінностей, зміною політичної обстановки в світі. Самоціллю деяких держав та народів стало створення мононаціональних держав, в яких люди іншої національності суттєво обмежувались в правах для послідовного «видавлювання» з держави, вигонялись, знищувались. Особливого характеру ці явища набули в Югославії та Руанді. Щодо цих ситуацій було створено відповідні трибунали (щодо колишньої Югославії та Руанди) [7, с. 748].

Слід зазначити, що всі окреслені трибунали виступали як міжнародні кримінальні суди, однак їх юрисдикція обмежувалась територіальними та часовими межами, певним колом осіб. Тому потреба в створенні саме такого міжнародного кримінального суду, який би був постійнодіючим органом, з визначеною юрисдикцією, залишалась. Для розробки питання про створення МКС Генеральною Асамблеєю ООН була створена робоча група, яка прийняла рішення про підготовку проекту Статута — багатостороннього договору [10, с. 13]. Процес характеризувався певними складностями, але дав позитивний результат. 17.07.1998 р. на дипломатичній конференції в Римі представники більш ніж 100 держав підписали Статут МКС. Документ набув чинності 01.07.2002 р.

Для визначення МКС як суб'єкта кримінального процесу необхідно звернутися до загальної теорії міжнародного права.

З точки зору загальної теорії права всі суспільні відносини, що регулюються правом, набувають характеру правових. Сторони таких правовідносин стають суб'єктами права. Таким чином, суб'єкти міжнародного права — це сторони міжнародних правовідносин, що наділені нормами міжнародного права суб'єктивними правами та юридичними обов'язками. Основними суб'єктами виступають держави, які є реальними учасниками міжнародних правовідносин, яким необхідно постійно співпрацювати один з одним, з міжнародними органами і інституціями. В свою чергу такі органи (зокрема, міжнародні кримінальні суди та міжнародні арбітражі, слідчі комісії та ін., які створюються на основі згоди між державами і втілюються в життя в формі певного договору та керуються в своїй діяльності міжнародно-правовими приписами та нормами загального міжнародного права) також виділяються як суб'єкти міжнародного права.

МСК визначається як орган, наділений міжнародною правосуб'єктністю. Цей термін, перш за все, визначає якісну характеристику суб'єкта міжнародного права, що проявляється в сукупності прав та обов'язків такого

суб'єкта — МКС, і закріплюється в його уставному документі — Римському статуті Міжнародного кримінального суду — та інших міжнародно-правових документах. Правосуб'єктність МКС як міжнародного судового органу є «обмеженою» певними рамками (межі яких фіксуються в Статуті МКС, доповнюючих його документах) і функціональною, що пов'язано з визначеними цілями та функціональними потребами Суду [11].

Беручи до уваги той факт, що в міжнародному праві виділяється така галузь, як «право міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю», і важливу процесуальну «складову» останньої представляє міжнародне кримінально-процесуальне право, яке є сферою співробітництва держав та міжнародних організацій із створення та функціонування міжнародних кримінальних установ, створена на основі договору міжнародна кримінальна установа — Міжнародний кримінальний суд, вступаючи у міжнародно-правові відносини з питань кримінального судочинства, в тому числі шляхом укладання міжнародних договорів, і таким чином здобуваючи визначені договором права та обов'язки, МКС набуває статусу суб'єкта і міжнародного кримінально-процесуального права.

Слід також зазначити, що МКС як суб'єкт міжнародного права, здатний приймати участь в процесі міжнародного нормотворення, а також, в певній мірі, забезпечувати виконання цих норм. Результатом такого нормотворення є Статут МКС, яким керується в своїй діяльності МКС, а також двосторонні договори про співпрацю між МКС та державами (як міжнародний орган, що має міжнародну правосуб'єктність, має право заключати такі угоди від свого імені).

Саме Статут МКС виступає єдиною правовою підставою визнання вини і призначення покарання конкретним фізичним особам, виконуючи роль кримінальних та кримінально-процесуальних кодексів національних правових систем. Можна стверджувати, Статут МКС свого роду і закон «про судоустрій», оскільки він регламентує структуру та порядок діяльності органів МКС.

Серед інших важливих джерел правового регулювання діяльності МКС можна виділити наступні: міжнародні угоди, які заключаються з державами; нормативно-правовим актом, що регулює діяльність МКС та деталізує і розвиває положення Статуту щодо організаційної структури, компетенції, є Правила процедури і доказування [4]. Саме в них детально прописаний порядок судочинства, починаючи з порушення справи і закінчуючи виконанням вироку. Окрім того, Статут МКС передбачає прийняття інших нормативних актів, що регулюють їх діяльність (Склади злочинів). Щоденна діяльність МКС врегульована його Регламентом. Також при здійсненні судочинства МКС має керуватися принципами і нормами міжнародного права. Діяльність міжнародних кримінальних установ вже стала предметом регулювання спеціального внутрішньодержавного законодавства. Так, цілий ряд держав прийняли спеціальні закони про співпрацю з МКС.

Структурно МКС складається з 4 органів: Президіуму, Апеляційного відділення, Судового відділення та Відділення Попереднього Провадження, Канцелярії прокурора, Секретаріату.

Аналізуючи основні процесуальні документи МКС, можна прийти до висновку, що діяльність останнього проходить послідовно, певними етапами, складається з системи дій — проходить певні стадії. Однак такого терміну в документах не використовується. Глибоко не вдаючись в дискусію щодо цього питання, можемо зазначити правильність такого бачення, зокрема для вивчення системи здійснення правосуддя в МКС.

О. В. Касинюк визначає наступні стадії: порушення розслідування; розслідування; попереднє судове провадження; судовий розгляд; апеляційне провадження; виконання вироку; виключна стадія — ревізійне провадження. Кожна з цих стадій характеризується певними критеріями відмежування одна від одної, як то: визначені завдання, коло учасників, процесуальний порядок діяльності, кінцеві процесуальні рішення.

Наприклад, стадія порушення розслідування має завданнями вирішення питання стосовно необхідності розслідування; учасниками стадії виступають Прокурор та його Канцелярія, Відділення Попереднього Провадження, держави-учасниці, Рада Безпеки ООН, інші органи ООН, міжурядові і неурядові організації та індивіди; встановлений порядок по аналізу серйозності отриманої інформації та її відповідності вимогам комплементарності; кінцевим є рішення про доцільність початку розслідування, що виноситься Прокурором, або рішення, що містить санкцію на порушення розслідування Відділення Попереднього Провадження.

Статут МКС також регламентує порядок міжнародного співробітництва та надання судової допомоги МКС державами-учасницями (ч. 9 Статуту та гл. 11 ППД).

Співробітництво у всіх випадках здійснюється в залежності від певних завдань. Для того, щоб забезпечити участь (присутність) певних осіб в Суді, останній наділений правом винести наказ про явку, попередній арешт; арешт і передачу особи до Суду. У випадках, коли необхідна допомога держав у збиранні доказів (ст.ст. 93, 96, 99 Статуту, 4 гл. ППД), є можливість отримати і таку допомогу.

Таке співробітництво здійснюється на основі прохання про його здійснення, яке направляється по дипломатичних, інших відповідних каналах, що визначені кожною державою-учасницею при ратифікації, прийнятті, затвердженні чи приєднанні, а в разі доцільності — через мережу Інтерпол. Статутом передбачаються певні вимоги до оформлення і змісту такого прохання (ст.ст. 91, 96 Статуту).

Цікаві положення має стаття щодо виконання прохань. Так, при виконанні такого прохання держава користується своїм національним законодавством, і якщо це не заборонено останнім, в спосіб, вказаний в проханні, або дозволі особам, вказаним в проханні, бути присутніми та надавати допомогу в ході виконання. Передбачається також можливість, коли це необхідно для успішного виконання прохання, отримання доказів безпосередньо Прокурором на добровільній основі і без присутності представників влади запитуваної держави (якщо запитувана держава є державою, на території якої, приблизно, було

скоєно злочин, та в інших випадках після проведення узгоджувальних консультацій з державою). Погодження держави на виконання таких положень, таким чином, передбачає і можливість Суду (осіб, що діють від його імені) бути суб'єктами національного кримінального процесу, виконуючи конкретну процесуальну функцію, в конкретній державі, наділеними певними повноваженнями, делегованими владою держави виконання.

Згідно положень Римського статуту, здійснення співробітництва можливе і з державами, що не є членами, шляхом укладання спеціального договору.

Суперечливим і актуальним на сьогоднішній день виступає питання щодо введення МКС в національний кримінальний процес в якості його суб'єкта. Одразу слід зазначити, що це питання дуже складне і неоднозначне. Це пов'язано, по-перше, з тим, що згідно традиційного визначення поняття суб'єкта кримінального процесу України, останній є наділеною кримінально-процесуальними правами та відповідними обов'язками особою, що вступає в кримінально-процесуальні відносини з іншими суб'єктами в ході реалізації своїх прав та виконання обов'язків [15, с. 58]. Суб'єктом кримінального процесу є особа, яка передбачена кримінально-процесуальним законодавством, яка уповноважена виконувати певні процесуальні функції або приймати участь в їх реалізації та наділена певними правами (повноваженнями) [13, с. 7]. КПК України на сьогодні при регламентації міжнародно-правових відносин (зокрема в питанні, що досліджується) в кримінальному судочинстві обмежився посиланням на законодавство України та міжнародні договори України (ст. 31).

Міжнародним договором, який мав би регламентувати порядок співпраці з МКС, є Римський статут, який підписаний, але не ратифікований Верховною Радою України. Згідно ст. 9 Конституції України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства [1]. Відповідно до ст. 9 Закону України «Про міжнародні договори України», договори такого характеру мають бути обов'язково ратифіковані. Таким чином, уставний документ МКС не ратифікований і не є частиною національного законодавства, тому використання його положень неможливе.

З цього витікає, що для того, щоб вважатися суб'єктом кримінального процесу України, по-перше, потрібно гармонізувати, удосконалити законодавчу базу і виділити МКС як суб'єкта, наділивши його певними правами та обов'язками. На наш погляд, починати потрібно з внесення відповідних змін в Конституцію України, включивши положення щодо можливості введення відповідної судової інституції, яка наділена комплементарною (доповнюючою) юрисдикцією відносно національних судів. По-друге, необхідно узгодити таке положення з Законом України «Про судоустрій та статус суддів». В новому КПК України потрібно деталізувати положення щодо підсудності певної категорії справ МКС, розробити процесуальний порядок взаємодії МКС та органів досудового слідства та судових органів. Або, як варіант, можливе прийняття спеціального закону (як це робили деякі держави, наприклад Німеччина), який би передбачав порядок зносин з МКС, визначав Відповідальний національний

орган, форми надання правової допомоги та ін. питання (такі закони прийняті, наприклад, Швейцарською Конфедерацією, Грузією, Фінляндією). Крім того, певні доповнення та зміни необхідно буде внести і до Кримінального кодексу України в частині криміналізації злочинів, на які поширена юрисдикція МКС (геноцид, воєнні злочини, злочини проти людяності). І таким чином, поетапно, є можливість ввести МКС (у разі надання міжнародної допомоги на основі відповідного прохання) до кола суб'єктів кримінального процесу.

Ратифікація Статуту МКС та остаточне приєднання до цього документа є однією з обов'язкових умов переходу до стандартів правової держави. Гармонізація законодавств може відбуватися тільки шляхом односторонньої зміни національного законодавства. Такий крок, в свою чергу, має на меті відкриття перспективи успішної співпраці у сфері боротьби з найбільш тяжкими злочинами і сприятиме удосконаленню національного законодавства.

Слід зазначити, що Римський Статут був ратифікований більш ніж сотнею держав у всьому світі, але деякі з них принципово негативно виступали проти самої ідеї створення МКС як такого органу, що обмежує суверенітет держав і передбачає занадто широкі компетенції Суду (Китай, Індія). Однак таке заперечення, на наш погляд, є недоречним. Адже всі держави обмежують свій суверенітет при укладанні будь-яких міжнародних договорів. І важливим виявляється недопущення *порушення* суверенітету (різниця між обмеженням та порушенням суверенітету досить явна, обмеження здійснюються згідно до міжнародного права і не суперечать йому).

В 2000 році Венеціанською комісією були розглянуті основні питання щодо можливих проблем ратифікації, які можуть виникнути у держав, які підписали Статут. Зокрема, це проблеми, пов'язані з конституційним правом. Здебільшого вони стосуються імунітету голів держав, керівників урядів чи тих осіб, які мають відповідний «посадовий стан», видачі громадян та вироків, які можуть бути винесені Судом. Для вирішення цих питань Комісія рекомендує включити в конституцію положення, що дозволяє вирішити всі проблеми на конституційному рівні, уникнувши таким чином введення виключень для всіх відповідних статей; ввести та (або) застосувати спеціальну процедуру для ратифікації договору у випадку, коли таке положення не узгоджується з конституцією; систематично передивлятися всі положення конституції, що не відповідають Статуту; інтерпретувати окремі положення конституції таким чином, щоб уникнути протиріч з Римським Статутом [14].

Якщо держави-учасниці врахують рекомендації Парламентської асамблеї Ради Європи та резолюції, прийнятої Європарламентом, ратифікуючи Римський Статут якнайшвидше, МКС стане одним із починань, яке акумулюватиме в собі рішення покінчити з безкарністю порушень гуманітарного права та прав людини.

України в списку держав, які ратифікували Римський Статут МКС, немає. Хоча підписаний нашою державою документ був ще в 2000 році, але до ратифікації не дійшло. Конституційний Суд України дійшов висновку, що вказаний документ не відповідає Конституції України в частині, що стосуєть-

ся положень абзацу десятого преамбули та ст. 1, за якими «МКС... доповнює національні органи кримінальної юстиції» [2]. Ч. 1, 3 ст. 124 КУ передбачається, що правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншим органам та посадовим особам не допускається. Судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції. Передбачається, що створення надзвичайних та особливих судів не допускається. Таким чином, для того, щоб ратифікувати Римський Статут, необхідно внести зміни до Основного закону України. А Конституція, в свою чергу, взагалі не передбачає рішень міжнародних інституцій.

Положення, щодо якого МКС доповнює національні системи кримінального правосуддя, викликає багато нарікань. Але, як зазначає Н. В. Дрьоміна, якщо національна судова система функціонує нормально, не виникає і підстав для втручання МКС. Суд здійснює свою юрисдикцію виключно як допоміжний орган, діючи не на національному рівні й не впливаючи на діяльність національних судових органів, виступаючи гарантом здійснення справедливого правосуддя над особами, які вчинили найсерйозніші злочини, і завданням членів світового співтовариства має сприяти Суду в його місії [8, с. 141].

Незважаючи на те, що Україна відповідно до Висновку Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду (справа про Римський Статут) від 11.07.2001 р. не може на даний момент ратифікувати підписаний нею Римський Статут, не виключається можливість (в окремих випадках) — необхідність співпраці з цією міжнародною кримінальною судовою установою, що дозволяє зробити висновок про актуальність дослідження питань, пов'язаних з *de lege ferenda* співробітництвом України та МКС.

Таким чином, з викладеного можна зробити наступні висновки.

Необхідність існування такого міжнародного судового органу, як Міжнародний кримінальний суд, на даному історичному етапі світового розвитку закономірно і виправдано. МКС виступає самостійним суб'єктом міжнародного права, наділений міжнародною правосуб'єктністю, яка має певні особливості: є обмеженою і функціональною (ці положення знаходять свій вираз в уставному документі МКС — Римському Статуті та доповнюючих його документах).

Втіленню ідеї міжнародного кримінального суду передувало декілька етапів, найбільший поштовх в цьому процесі належить двом військовим трибуналам *ad hoc* — Нюрнберзькому та Токійському. Саме досвід створення останніх довів принципову можливість повноцінного функціонування міжнародного кримінального судового органу.

Реалізуючи свої права та обов'язки як суб'єкт міжнародного права, МКС постійно вступає в міжнародно-правові відносини з питань кримінального судочинства з державами (як членами, так і нечленами); входить в сферу дії міжнародного кримінально-процесуального права як міжнародна судова ін-

ституція, до юрисдикції якої входить переслідування осіб, відповідальних за найсерйозніші злочини, які визивають стурбованість у всього міжнародного співтовариства, а саме: агресію, геноцид, військові злочини та злочини проти людяності; приймає участь в процесі міжнародного нормотворення і, в певній мірі, забезпечує виконання цих норм. Однак для успішної діяльності і ефективного функціонування МКС потрібна допомога держав-учасниць (в ідеалі — всього світового співтовариства). Таким чином, МКС можна вважати суб'єктом міжнародного кримінального процесу.

Статут МКС є документом, який має комплексний характер і містить в собі норми кримінального, кримінально-процесуального, кримінально-виконавчого права, а також визначає судоустрій Суду.

Діяльність МКС регулюється, крім Статуту, рядом інших документів, які носять допоміжний характер і діють в розвиток норм Статуту: Правила Процедури і доказування, міжнародні угоди, які заключаються з державами, також Статут МКС передбачає прийняття інших нормативних актів, що регулюють його діяльність (Склади злочинів). Щоденна діяльність МКС врегульована його Регламентом. При здійсненні судочинства МКС має керуватися принципами і нормами міжнародного права.

На сьогоднішній день МКС не є суб'єктом національного кримінального процесу. Це пов'язано, перш за все, з неможливістю ратифікації Римського Статуту. Але, враховує той факт, що зазначений договір був підписаний (а це перша стадія укладання міжнародного договору згідно Закону України «Про міжнародні договори України»), є надія, що він в подальшому буде ратифікований. Таким чином, визнавши юрисдикцію МКС, взявши обов'язок співпраці з останнім, Україна зможе узгодити національне законодавство із законодавством Суду, буде мати правові підстави для введення цього міжнародного судового органу в систему суб'єктів кримінального процесу, наділивши його правами і обов'язками і можливістю їх реалізовувати в необхідних випадках на території України. Крім того, між Україною та МКС може бути досягнута домовленість щодо спеціальних умов співробітництва в рамках договору «Про співробітництво України з МКС».

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // ВВР. — 1996. — № 30.
2. Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду (справа про Римський Статут). Спр. № 1-35/2001 від 11 липня 2001 р. // Вісник Конституційного Суду України. — 2001. — № 4.
3. Римський Статут Міжнародного уголовного суда от 17 июля 1998 г. С изменениями на основе протоколов от 10 ноября 1998 г., 12 июля 1999 г., 30 ноября 1999 г., 8 мая 2000 г., 17 января 2001 г. и 16 января 2002 г. Статут вступил в силу 1 июля 2002 г. / <http://www.un.org/russian/law/>
4. Проект текста Правил процедуры и доказывания. ICC-ASP/1/3/. — <http://www.un.org/org/russian/document/rules/rules.pdf>
5. Васильев Ю. Г. Институт выдачи преступников (экстрадиции) в современном международном праве. — М.: «Современная экономика и право», — 2003. — С. 83.

6. Действующее международное право: в 3 т. / сост. Ю. М. Колосов, Э. С. Кривчикова. — Т. 3. — М. — 1997. — С. 761–770.
7. Действующее международное право. Т.1. — М. — 1997, с. 748–772.
8. Дрьоміна Н. В. Юрисдикція міжнародних кримінальних судів і трибуналів: Монографія. — Одеса: Фенікс, 2006.
9. Касинюк О. В. Кримінально-процесуальні питання діяльності міжнародних кримінальних судів: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11 [Електронний ресурс] / О. В. Касинюк; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. — Х., 2005. — 20 с. — укр. <http://www.nbu.gov.ua/ard/2005/05kovnks.zip>
10. Костенко Н. И. Международный уголовный суд. — М., 2002. — С. 13.
11. Ковалева Т. М., Малинин С. А. Правосубъектность международных организаций /www.real-voice.info/modules/
12. Марусин И. С. Международные уголовные судебные учреждения: судоустройство и судопроизводство. — СПб.: Издательский Дом С.-Петерб. гос. ун-та, Издательство юридического факультета С.-Петерб. гос. ун-та, 2004. — 224 с.
13. Павлов Н. Е. Субъекты уголовного процесса: Учебное пособие для юридических вузов. — М.: Новый юрист, 1997. — С. 7.
14. Доклад Венецианской Комиссии по конституционным вопросам, возникшим в связи с ратификацией Римского Статута Международного уголовного суда. Венеция, 15–16 декабря 2000 г. /<http://www.icrc.org/web/rus/siterus0.nsf/html/>
15. Уголовный процесс : Учебное пособие для иностранных слушателей вузов МВД СССР. Под ред. В. П. Божьева. — М.: Академия МВД СССР, 1986, с. 58.
16. Юридическая энциклопедия /Отв. ред. Топорнин Б. Н. — М.: Юристъ. — 2001.

Анотація

Підгородинська А. В. Перспективи взаємодії України з Міжнародним кримінальним судом: процесуальний аспект. — Стаття.

Стаття присвячена огляду процесуальних питань, пов'язаних з діяльністю Міжнародного кримінального суду та перспективами взаємодії України з цим міжнародним кримінальним судовим органом. Взаємодія з цим судовим органом є дуже важливою для всього міжнародного співтовариства. Видається, що і для України доцільно є така співпраця. Оскільки на даний час немає можливості ратифікувати установчий документ Міжнародного кримінального суду — Римський Статут, необхідно визначити загальні та спеціальні умови та підстави, розробити процесуальну процедуру такої взаємодії, наприклад, в спеціальному договорі між Україною та Міжнародним кримінальним судом.

Ключові слова: міжнародне співробітництво в кримінальному процесі, Міжнародний кримінальний суд, міжнародний кримінальний процес, Римський Статут.

Аннотация

Подгородинская А. В. Перспективы взаимодействия Украины с Международным уголовным судом: процессуальный аспект. — Статья.

Статья посвящена рассмотрению процессуальных вопросов, связанных с деятельностью Международного уголовного суда и перспективами взаимодействия Украины с этим международным уголовным судебным органом. Взаимодействие с этим судебным органом является очень важным для всего мирового сообщества. Представляется, что и для Украины целесообразным является такое сотрудничество. Так как в данное время нет возможности ратифицировать учредительный документ Международного уголовного суда — Римский Статут, необходимо определить общие и специальные условия, основания, процессуальную процедуру взаимодействия, например, в отдельном договоре о сотрудничестве Украины с Международным уголовным судом.

Ключевые слова: международное сотрудничество в уголовном процессе, Международный уголовный суд, международный уголовный процесс, Римский Статут.

Annotation

Podgorodinskaya A. V. Prospects of co-operation of Ukraine with the International criminal court: judicial aspect. — Article.

The article is dedicated to the consideration of procedural issues related to the activities of the International Criminal Court, the prospects of cooperation of Ukraine with the international criminal tribunal. Interaction with the judicial authority is very important for the entire world community, it seems that it is expedient for Ukraine for such cooperation, since a given time is not possible to ratify the founding document of the International Criminal Court. the Rome Statute For instance, it is necessary to define the general and special conditions, procedural grounds the procedure of interaction, such as in a separate agreement on cooperation between Ukraine and the International Criminal Court.

Keywords: international cooperation in ulovnom process, the international criminal court, international criminal proceedings, the Rome Statute.

УДК 343.23(091)

Л. М. Пілявська

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРИЧЕТНОСТІ ДО ЗЛОЧИНУ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Поняття причетності до злочину в законодавчому закріпленні відображувалось по-різному, змінювалось одночасно зі зміною суспільних відносин та виданням нових нормативних актів. Прослідкуємо регулювання даного питання в законодавстві. В науковій літературі надаються різні визначення причетності до злочину, не завжди чітко сформовані та деталізовані.

В кожному наступному законодавчому акті, що регулював сферу кримінального права, дане питання врегульовувалось по-різному, тому є доцільним прослідкувати генезис та розвиток процесу закріплення та висвітлення поняття причетності до злочину в різні часи в нормативно-правових актах, що і є метою даної статті.

Явище причетності, варто зазначити, було відоме та визнавалось караним ще з давніх-давен. Так, наприклад ще Закони Хаммурапі в ст. 6 передбачали відповідальність за придбання краденого [1, 11].

Відповідальність за заздалегідь не обіцяне придбання чи збут майна, здобутого злочинним шляхом, вперше була встановлена на початку XII ст. в «Русской правде». У розділі «О воровстве» в «Пространной правде» Ярослава Мудрого [2, 17].

Відповідальність в даних актах встановлювалась тільки в тому випадку, якщо особа знала, що майно викрадене, а сумлінний покупець не притягувався до відповідальності. Відповідальність за торгівлю майном, здобутим злочинним шляхом, наставала при завідомому знанні того, що майно здобує саме злочинним шляхом. Покарання передбачало обов'язкове відшкодування збитків власникові майна та іншим особам, що постраждали від дій збувальника викраденого, а також накладався штраф на користь князя [3, 82].